

**Korona günlerinde Görünmeyen İkinci Salgın:
"Kadınlara ve Kız Çocuklarına Yönelik Şiddet!"**

Bilindiği gibi şu anda Covid-19 pandemisi ile mücadele ve kriz sürerken dünyada dört milyar insan önlem olarak evlerine kapanmış durumdadır. Bu durum, giderek artmakta olan görünmeyen bir salgını, ölümcül bir tehlikeyi de beraberinde getirmektedir. Böylesi kritik dönemler bir yandan kadınların yaşadıkları şiddetin, kadın cinayetlerinin, tacizin, tecavüzün artmasına yol açarken, bir yandan da bunların üstünün örtülmesine ve görünmez kılınmasına neden olmaktadır.

Birleşmiş Milletler (UN WOMEN), pandemi sürerken pek çok ülkede kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddetin arttığını rapor etmekte ve ev içi şiddet acil yardım hattı ve sığınma evi talebi konusunda artan sayıda yardım çağrılarını bildirmektedir.¹ Örneğin; Arjantin, Kanada, Fransa, Almanya, İspanya, İngiltere² ve ABD'de³, hükümet yetkilileri, kadın hakları aktivistleri ve sivil toplum kuruluşları raporlarında kriz sırasında ev içi şiddetin ve acil barınma için yardım talebinin arttığını belirtmektedir.^{4,5,6} Aynı konuda, Singapur⁷ ve Kıbrıs'taki yardım hatları aramalarında %30'dan fazla artış kaydetmiş durumda olduğunu bildirmektedir.⁸

Hareketin kısıtlandığı, insanların her yerde az sayıda olduğu ve koruma sistemlerinin zayıfladığı salgın sırasında, kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddet artmaktadır. Salgında evde kalma ve karantinayla birlikte, güvenlik, sağlık ve maddi endişelerin yarattığı gerilim ve gerginlik artmaktadır. Ev içinde kapalı kapılar ardında şiddet içeren davranışları kontrol etmenin mümkün olmayacağı herkes tarafından bilinmektedir. Ayrıca, evde kalmayla ilgili sınırlama, eşlerinden şiddet gören kadınların sosyal izolasyonunu artırmakta ve bu durum onlara yardımcı olabilecek kişilerden ve kaynaklardan kadınları daha da uzaklaştırmaktadır.

Dünyada kadına yönelik şiddet, Covid-19 pandemisi olmadan önce bile zaten en büyük insan hakları ihlallerinden biri olarak ortadaydı. Dünya genelinde son 12 ayda 15-49 yaş arası 243 milyon kadın ve kız çocuğu, eşi ya da birlikte yaşadığı erkeğin cinsel veya fiziksel şiddetine maruz kalmaktaydı.¹ Salgın öncesi dönemde, kadına yönelik şiddetin saptanmasının, bildiriminin ve rapor edilmesinin sorunlu olduğu, şiddet gören kadınların ancak %40'ından

¹ UN Women. The Shadow Pandemic: Violence Against Women and Girls and COVID-19 <https://www.unwomen.org/en/news/stories/2020/4/statement-ed-phumzile-violence-against-women-during-pandemic> (Erişim tarihi: 9.3.2020)

² "Coronavirus: I'm in lockdown with my abuser" <https://www.bbc.com/news/world-52063755> (Erişim tarihi: 9.3.2020)

³ "Domestic violence cases escalating quicker in time of COVID-19" <https://missionlocal.org/2020/03/for-victims-of-domestic-violence-sheltering-in-place-can-mean-more-abuse> (Erişim tarihi: 9.3.2020)

⁴ "Lockdowns around the world bring rise in domestic violence" <https://www.theguardian.com/society/2020/mar/28/lockdowns-world-rise-domestic-violence> (Erişim tarihi: 9.3.2020)

⁵ "Lockdowns around the world bring rise in domestic violence" <https://www.theguardian.com/society/2020/mar/28/lockdowns-world-rise-domestic-violence> (Erişim tarihi: 9.3.2020)

⁶ "During quarantine, calls to 144 for gender violence increased by 25%" http://www.diario21.tv/notix2/movil2/?seccion=desarrollo_notia&id_notia=132124, Ing. (Erişim tarihi: 9.3.2020)

⁷ "During quarantine, calls to 144 for gender violence increased by 25%" http://www.diario21.tv/notix2/movil2/?seccion=desarrollo_notia&id_notia=132124, Ing. (Erişim tarihi: 9.3.2020)

⁸ "Lockdowns around the world bring rise in domestic violence" <https://www.theguardian.com/society/2020/mar/28/lockdowns-world-rise-domestic-violence> (Erişim tarihi: 9.3.2020)

daha azının bir yardım isteme veya bunu bildirme yoluna gittiği ve kadınların sadece %10'unun yardım aramak için polisi aradığı bilinmekteydi. Mevcut pandemi koşullarında, kadınların ve kız çocuklarının telefon ve acil yardım hatlarına erişimine ilişkin kısıtlamalar ve kolluk kuvvetleri, adalet ve sosyal hizmetler gibi kamu hizmetlerinin aksaması da dahil, bu alanlarda yaşanan sorunlar bu olumsuz durumları daha da büyütmektedir. Bu aksamalar, cinsel saldırıya (tecavüz) uğrayanların sağlık hizmeti almasını, ruh sağlığı ve psiko-sosyal destek gibi ihtiyaç duyduğu bakım ve desteği almasını da tehlikeye atabilmektedir. Ayrıca, bu aksamalar bu tür suçlarda failerin cezasız kalmasını da körüklemektedir.^{1,9}

Pandemi koşullarında, savaş ve çatışmalar nedeniyle kendi topraklarından çok uzaklarda, başka ülkelerde yaşamak zorunda kalan mülteci kadınların durumu ayrıca özel önem taşımaktadır. Mülteci kadınların çoğunun, hijyenik koşullarda yaşayacakları bir evinin bile olmadığı, hatta barınma sorunu yaşadıkları bilinmektedir. Kamplarda, çadırlarda, gecekondularda zor ve sağlıksız koşullarda yaşayan mülteci kadınlar, temiz su ve sabun, maske gibi en temel kişisel koruyucu önlemlere, yeterli gıdaya bile erişmemektedirler. Sokağa çıkmama ve evde kalma sürecinde hem ev içinde eşleri hem de hiç tanımadıkları insanlar tarafından şiddete uğrama olasılıkları fazladır. Dil sorunu ve yabancı düşmanlığı nedeniyle, şiddet uygulayan eşlerini ihbar ettiklerinde sınır dışı edilme korkusuyla güvenlik, adli kurumlar ve sağlık kurumlarından gerekli hizmeti alamadıkları bilinmektedir. Bu kapsamda mülteci kadınların da bu hizmetlerden yararlanmaları için özel olarak çalışma yapılmalı, kendi dillerinde başvurabilecekleri yerlerin bilgisi paylaşılmalıdır. Gerekli durumlarda kadına ve kız çocuklarına yönelik hizmet ve bilgiye erişimleri ile ilgili tercüman desteği sağlanmalıdır.

Bu salgın döneminde artarak devam eden kadına yönelik şiddet ve cinayetler nadir olaylar ve bireysel sorunlar değildir. Sistemik olarak devam eden bu şiddet döngüsünü önlemek için hükümetler kadın ve çocukların haklarını korumaya ve desteklemeye yönelik önlemler almalıdır. Sosyal desteğin ve kolluk kuvvetlerinin müdahalesinin azaldığı “evde kalma” ve karantina şartları altında eşlerinden şiddet gören kadınların acil durum hatlarına, yardım hizmetlerine ve sığınma evlerine erişiminin kolaylaştırılması gerekmektedir. Bu nedenle kadına yönelik şiddet için acil yardım hatları ve hizmetler en “temel hizmetler” olarak kabul edilmeli ve açık tutulmalı, kolluk kuvvetleri mağdurların çağrılarına yanıt vermeye duyarlı hale getirilmelidir.

Tüm bu nedenlerle; Birleşmiş Milletler tüm hükümetleri, Covid-19 pandemisiyle ulusal mücadele paketlerini oluştururken kadına ve kız çocuklarına yönelik şiddetin önlemesi konusunda yapılacakları da bu paketlerin önemli bir parçası olarak görmesi konusunda çağrıda bulunmaktadır.¹ Her ülkenin, şiddete uğrayan kadın ve kız çocukları için sığınma evlerinin sayısının ve kapasitesinin artırılması, acil yardım hatlarının oluşturulması ve bunlara ilişkin farkındalığın artırılması için özel bütçe ayırmasını ve geniş çabaların gösterilmesi gerektiğini

⁹ “Lockdowns around the world bring rise in domestic violence” <https://www.theguardian.com/society/2020/mar/28/lockdowns-world-rise-domestic-violence> (Erişim tarihi: 9.3.2020)

belirtmektedir. Şiddete uğrayanlar için sosyal desteğin genişletilmesi, telefonlara ya da internete erişimi olmayan kadınlara ulaşmak için yeni teknoloji tabanlı çözümlerin kullanılarak yardım hatlarının, psiko-sosyal destek ve danışmanlığın sağlanmasının güçlendirilmesi gerektiğini belirtilmektedir. Kolluk güçleri ve adalet hizmetlerinin kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet olaylarına ve faillerine karşı cezasız kalmadan mutlaka öncelik verilmesini sağlamak üzere harekete geçmesi belirtilmektedir.¹

Bu konuda bazı ülkeler yaratıcı çözümler bulmuşlardır. Örneğin; İspanya'da ve Fransa'da salgın koşullarında şiddet uygulayanla aynı evde olduğu için kadın yardım hatlarını arayamayacağı için eczaneler ile kadına karşı şiddetin önlenmesi için yürüttükleri kampanya kapsamında kadın eczaneye gidip "*maske 19*" isteyince eczacı doğrudan yardım hattını aramaktadır. İngiltere göçmen kadınlar için "*silent touch*" (dokunarak sessiz alarm) uygulamasını başlatmıştır. Fransa süpermarketlerde kadınlar için danışma masaları açmış, şiddet gören kadınların kriz döneminde kalabilecekleri yerlerin ayarlanması için özel bütçe ayırmıştır.⁹

Covid-19 pandemisi tüm dünyayı daha önce benzerini yaşamadığımız bir sınavdan geçirmektedir. Şimdi insanlık için amaç, sadece korona virüsten kurtulup hayatta kalmak değil, bu pandeminin karanlık ve görünmeyen yüzü olarak ortaya çıkan kadına yönelik şiddeti önleyerek ve gelişmenin merkezinde kadını bir güç olarak görerek bu süreçten yenilenmiş ve gelişmiş olarak çıkmak olmalıdır.